

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ  
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)  
อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี  
ข้อมูล ณ วันที่ ๖ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๘

.....

**ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ**

๑. ชื่อ-สกุล: นายกิตติ มั่นกัตัญญ
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : ๑๑๖/๕ ม. ๒ ต. บางสีทอง อ. บางกรวย จ. นนทบุรี  
โทรศัพท์: ๐๖๑๕๖๓๖๙๔๔ Facebook: กิตติ เอ็มยู Line: Kittu.Mu  
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๑
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา: ปริญญาโท  
สถาบันการศึกษา: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช  
คณะ/สาขาวิชา: สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์  
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
๖. อาชีพปัจจุบัน  
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว  
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร  
ระบุ.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร.....๓๐๐,๐๐๐.....บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔

**ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)**

๑. สินค้าหลัก: ทุเรียน
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย  
ทุเรียน มะยงชิด มะม่วง กิ่งพันธุ์ทุเรียน กิ่งทองหลาง และพืชเปลือกสวนต่าง ๆ เช่น เห็ดโคน  
พริกชี้หูสวน พริกไทย ขนุน ลำไย เป็นต้น
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๘ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย  
ฐานเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การอนุรักษ์และขยายพันธุ์ทุเรียนพื้นถิ่น  
ฐานเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การจัดการน้ำ  
ฐานเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การผลิตปุ๋ยทองหลาง  
ฐานเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมัก  
ฐานเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง การเสริมราก  
ฐานเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง การจัดการเปลือกสวน  
ฐานเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง ด้านการประมง  
ฐานเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง บัญชีต้นทุนการผลิต

#### ๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

##### ๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

การเสริมราก การขยายพันธุ์และอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนนนท์ การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูทุเรียน การผลิตปุ๋ยทองหลาง การจัดการระบบน้ำ และการจัดการเปลือกสวน

##### ๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

เกษตรผสมผสาน และเศรษฐกิจพอเพียง

##### ๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

การทำบัญชีครัวเรือน การทำปุ๋ย การตรวจค่าวิเคราะห์ดิน การประมง การรวมกลุ่มแปลงใหญ่ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

#### หลักสูตรการเสริมรากทุเรียน

การเสริมรากทุเรียน เป็นการช่วยค้ำยันต้นทุเรียนหลักให้มีความแข็งแรง ระบบรากสามารถดูดสารอาหารได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุเรียนมีการเจริญเติบโตที่ดี และให้ผลผลิตเร็วขึ้น การเสริมรากมี ๒ วิธี คือ การเสริมรากแบบทาบโดยใช้กล้าทุเรียนป่า และการเสริมรากแบบทาบโดยใช้กิ่งทุเรียนพันธุ์ดี

๑. การเสริมรากแบบทาบโดยใช้ต้นกล้าทุเรียนป่า โดยเริ่มจากการปลุกต้นทุเรียนพันธุ์ดี จำนวน ๑ ต้นลงบนกลางโคก และปลุกต้นกล้าทุเรียนป่าที่จะใช้สำหรับการเสริมราก (ต้นกล้าทุเรียนป่าจะต้องมีขนาดใกล้เคียงกับต้นทุเรียนพันธุ์ดี) จำนวน ๓ ต้นรอบต้นทุเรียนพันธุ์ดีในลักษณะสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ลงบนโคกเดียวกัน การเสริมรากนั้นจะต้องเลือกต้นกล้าทุเรียนป่าที่สมบูรณ์พร้อมกับโน้มเข้าหาต้นทุเรียนพันธุ์ดี หาช่วงที่จะทาบให้เหมาะสม และตัดยอดต้นกล้าทุเรียนป่าทิ้งใช้มีดปาดต้นกล้าทุเรียนป่าเข้าไปในเนื้อไม้ให้มีรอยแผลยาวประมาณ ๑ - ๒ นิ้ว ลักษณะรอยแผลคล้ายรูปโล่ และกรีดลำต้นทุเรียนพันธุ์ดีรูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้าให้มีความกว้างและความยาวพอ ๆ กับการปาดต้นกล้าทุเรียนป่า ทำการประกบรอยแผลระหว่างต้นกล้าทุเรียนป่ากับต้นทุเรียนพันธุ์ดีเข้าด้วยกันแบบสนิทพอดี แล้วมัดด้วยเชือกฟางจากบนลงล่างให้แน่น ๆ ทิ้งไว้ประมาณ ๔๕ - ๖๐ วัน จึงดำเนินการกรีดเชือกออก การเสริมรากต้นกล้าทุเรียนป่าต้นที่ ๒ และ ๓ ให้ทำลักษณะเดียวกันจนครบจะได้ต้นทุเรียนพันธุ์ดี ๑ ต้น แต่จะมีระบบราก ๔ ราก เพื่อให้ต้นทุเรียนพันธุ์ดีมีการทรงตัวที่ดีไม่หักโค่นล้มง่าย

๒. การเสริมรากแบบทาบโดยใช้ต้นทุเรียนพันธุ์ดี โดยเริ่มจากการปลุกต้นทุเรียนพันธุ์ดีเป็นต้นหลักจำนวน ๑ ต้นลงบนกลางโคก พร้อมกับปลุกต้นทุเรียนพันธุ์ดีที่จะใช้สำหรับการเสริมราก (ต้นทุเรียนพันธุ์ดีที่จะใช้เสริมรากจะต้องมีขนาดใกล้เคียงกับต้นทุเรียนพันธุ์ดีที่เป็นต้นหลัก) จำนวน ๑ - ๓ สายพันธุ์ รอบต้นทุเรียนพันธุ์ดีในลักษณะสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ลงบนโคกเดียวกัน การเสริมรากนั้นจะต้องเลือกต้นพันธุ์ดีที่สมบูรณ์โน้มเข้าหาต้นหลัก(ต้นพันธุ์ดี) หาระยะที่จะทาบให้เหมาะสม พร้อมกับตัดยอดทิ้ง (เลียงกิ่งล่างไว้เพื่อเอาผลผลิต) ใช้มีดปาดเข้าไปในเนื้อไม้ให้มีรอยแผลยาวประมาณ ๑ - ๒ นิ้ว ลักษณะรอยแผลคล้ายรูปโล่ และกรีดลำต้นหลัก (ต้นพันธุ์ดี) รูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้าให้มีความกว้าง และความยาวพอดีกับต้นที่จะเสริมราก ทำการประกบรอยแผลเข้าด้วยกันให้สนิทพอดีแล้วมัดด้วยเชือกฟางจากบนลงล่างให้แน่น ๆ ทิ้งไว้ประมาณ ๔๕ - ๖๐ วัน จึงดำเนินการกรีดเชือกออก การเสริมรากต้นที่ ๒ และ ๓ ให้ทำลักษณะเดียวกันจนครบ จะได้ต้นทุเรียนพันธุ์ดี ๔ สายพันธุ์ และจะมีระบบราก ๔ ราก เพื่อให้ต้นทุเรียนมีการทรงตัวที่ดีไม่หักโค่นล้มง่าย ต้นที่เสริมรากจะมีการเลียงกิ่งพันธุ์ดีไว้สำหรับเอาผลผลิตอีกด้วย ต้นที่นำมาเสริมรากต้องเป็นกิ่งพันธุ์ที่มีอายุการเก็บเกี่ยวใกล้เคียงกัน เพื่อลดปัญหาการให้ ... งดน้ำก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิต



ภาพ การเสริมรากทุเรียน



ภาพ ตัวอย่างการเสริมรากทุเรียนพันธุ์กล้วย โดยใช้พันธุ์กล้วยเล็บเหยี่ยวเป็นต้นกล้า

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

จัดทำแบบรายงานแผนการลดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบางกรวย กับสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

๑. การวิเคราะห์ศักยภาพของ ศพก. โดยทบทวนข้อมูลพื้นฐานของ ศพก.

๒. ระบุผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้อง

๓. กำหนดระยะเวลาในแต่ละขั้นตอน

**ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)**

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายกิตติ มั่นกตัญญู ภูมิลำเนาเดิมเกิดที่จังหวัดสมุทรสาคร ครอบครัวประกอบอาชีพค้าขาย หลังจากสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ได้สมรสกับนางสาวสุภัทรา สกุลดิษฐ์ บุตรีของ จ.ส.อ. สมพงษ์ สกุลดิษฐ์ ราษฎรพลเรือน จ.นนทบุรี ซึ่งทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยปลูกทุเรียนเป็นพืชหลัก ในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ต่อมาได้มีการปรึกษากับคุณพ่อสมพงษ์ในเรื่อง การทำสวน ทำให้เกิดแรงคิดในการประกอบอาชีพการทำเกษตรที่เป็นนายตัวเอง และเป็นอาชีพที่มีความเป็นอิสระ มีศักดิ์ศรี ประกอบกับมีที่ดินเป็นทุนเดิมของตัวเองอยู่แล้ว และการทำสวนทุเรียนถือเป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ เนื่องจากจังหวัดนนทบุรีเป็นแหล่งปลูกทุเรียนพื้นถิ่นดั้งเดิมที่มีชื่อเสียงมาอย่างยาวนาน ซึ่งการปลูกทุเรียนเพื่อการอนุรักษ์ให้ประสบความสำเร็จจึงเป็นเรื่องที่ทำหายความสามารถเป็นอย่างมาก ทำให้ผันตัวเองมาทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก พร้อมกับการอนุรักษ์ทุเรียนพันธุ์พื้นถิ่นอย่างจริงจังนับแต่นั้นเป็นต้นมา

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การทำสวนทุเรียนในปัจจุบัน เกษตรกรต้องรู้จักปรับตัวให้ทันกับทุกสถานการณ์ เนื่องจากพื้นที่ปลูกทุเรียนอยู่ในเขตเมืองที่มีการขยายตัวของสังคมเมือง ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ทั้งปัญหาจากพื้นที่ และปัญหาจากภัยธรรมชาติ เช่น ปัญหาน้ำเน่าเสีย ภาวะภัยแล้ง ภาวะอุทกภัย ภาวะน้ำเค็ม และดินเสื่อมโทรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาในการทำสวนทุเรียน อีกทั้ง การปลูกทุเรียนของจังหวัดนนทบุรี เป็นการปลูกทุเรียนแบบดั้งเดิม เน้นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ คือ การยกโคกปลูกทุเรียนแบบร่องสวน แต่เนื่องจากสภาวะแวดล้อมปัจจุบันที่มีผลต่อการทำสวนทุเรียน เกษตรกรจึงต้องรู้จักการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ เข้ามาปรับใช้ เพื่อการจัดการสวนให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมโดยต้องคำนึงถึงเทคโนโลยีที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ดังนี้

- เลือกใช้รูปแบบการยกโคกหรือพูนดินเพื่อตั้งโคกปลูกทุเรียนแบบร่องสวน เข้ามาช่วยในเรื่องการระบายน้ำและอากาศ

- มีการพรางแสงแดดโดยใช้ทางมะพร้าวหรือสแลน เพื่อช่วยลดอุณหภูมิ และลดอัตราการคายน้ำของต้นไม้ในสภาวะที่อากาศร้อนจัด
- ปลูกกิ่งทองหลางเพื่อให้ร่มเงา เพิ่มความชื้นในดิน ช่วยปรับสภาพดิน และใบสามารถเป็นปุ๋ยได้ตามธรรมชาติ
- ปลุกพืชอื่น ๆ แซมภายในสวน เช่น กล้าย มังคุด ส้มโอ รอบคันสวนมีการปลูกพันธุ์ไม้ป่า มะพร้าว มะม่วง ขนุน มะไฟ และพืชผักสวนครัว ทำให้เกิดความเกื้อกูลกันช่วยรักษาความสมดุลของระบบนิเวศตามธรรมชาติภายในสวน
- การกำจัดวัชพืชในแปลง โดยใช้เครื่องตัดหญ้า หรือคนตัดหญ้า ไม่ใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช
- สำหรับทุเรียนต้นเล็กต้องมีการพรวนดิน ใส่ปุ๋ย ขยายโคกทุเรียนหรือการวางโคกทุเรียน ปีละ ๑ ครั้ง
- การเสริมรากทุเรียน เพื่อช่วยในเรื่องการค้ำยัน และการช่วยหาอาหารส่งผลให้ทุเรียนมีการเจริญเติบโตที่ดีขึ้น
- มีการตรวจวิเคราะห์ค่าดิน ตรวจวิเคราะห์น้ำ และการปรับปรุงบำรุงดิน
- การกักเก็บ ปิด – ปิด น้ำเข้าพื้นที่การเกษตร เพื่อควบคุมระดับน้ำ และจัดการกับภาวะน้ำเค็ม
- การใช้อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อทดแทนแรงงานคน
- การปรับปรุงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติพื้นฐานต่าง ๆ อยู่เสมอ



ภาพ การประยุกต์ภูมิปัญญาสู่นวัตกรรมการเกษตรด้านการจัดการผลผลิต

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้มีการนวัตกรรมการ และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

เรื่องระบบการให้น้ำทุเรียน โดยใช้ระบบน้ำสปริงเกอร์สลับกับการใช้รดน้ำจากท้องร่อง เนื่องจากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป มีการขยายตัวของสังคมเมืองมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ เกษตรกรจึงมีการปรับเปลี่ยนการให้น้ำ

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ใช้ระบบน้ำสปริงเกอร์บริเวณรอบ ๆ สวน และจัดระดับของสปริงเกอร์เป็นสองระดับ โดยระดับพื้นล่างมีความสูง ๕๐ เซนติเมตร และระดับบนมีความสูง ๖ เมตร เพื่อเพิ่มความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศภายในแปลงมากขึ้น ส่งผลให้ได้ประโยชน์ทั้งไม้ยืนต้น และไม่ล้มลุก



ภาพ การจัดการน้ำ

๓)อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยน พันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

### เรื่อง การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพ

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพ ศพก.อำเภอบางกรวย ดำเนินการบูรณาการร่วมกับ สถานีพัฒนาที่ดินนนทบุรี ในการถ่ายทอดความรู้ การผลิตน้ำหมักสมุนไพร และการผลิตน้ำหมักสับปะรด เพื่อ ช่วยในการไล่แมลง การบำรุงดิน เพื่อเพิ่มผลผลิต และช่วยรักษาสภาพแวดล้อมภายในชุมชน

**๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)**

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) .....ทุเรียน..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๑๐-๐-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๒) ..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓) ..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) .....ปลาดุก..... จำนวน.....๑,๒๐๐.....(หน่วย...ตัว...)

๒.๒) ..... จำนวน.....(หน่วย.....)

๒.๓) ..... จำนวน.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) ..... จำนวน.....-.....(ตัว)

๓.๒) ..... จำนวน.....-.....(ตัว)

๓.๓) ..... จำนวน.....-.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) ..... จำนวน.....-.....(หน่วย.....)

๔.๒) ..... จำนวน.....-.....(หน่วย.....)

๔.๓) ..... จำนวน.....-.....(หน่วย.....)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ทุเรียน.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑).....ค่าปุ๋ย.....เป็นเงิน.....๒,๐๐๐.....บาท/ไร่

๑.๒).....ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง.....เป็นเงิน.....๔,๐๐๐.....บาท/ไร่

๑.๓).....ค่าจ้างsadเลน.....เป็นเงิน.....๑,๐๐๐.....บาท/ไร่

๑.๔).....ค่ายาปราบศัตรูพืช.....เป็นเงิน.....๕๕๐.....บาท/ไร่

๑.๕).....ค่าจ้างแรงงาน.....เป็นเงิน.....๒๕,๐๐๐.....บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต .....๓๒,๕๕๐.....บาท/ไร่

รายได้ .....๔๙,๗๒๕.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน(ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์(ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน(ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....-.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี(ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....จากการขายทุเรียน มังคุด และพีชเปลือกสวน.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๓๐๐,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ(ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

#### ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

๑. ได้รับความรู้และพัฒนาทักษะ
๒. เกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง
๓. ศพก. ช่วยสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ที่ดี

#### ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

๑. ศพก. เป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม
๒. เกิดการรวมกลุ่มและความเข้มแข็ง

#### ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

๑. เพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตร ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
๒. เป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน

### **๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:**

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

-การจัดการน้ำ:ระบบน้ำสปริงเกอร์: ช่วยให้การใช้น้ำเป็นไปอย่างแม่นยำ ตรงจุดที่พืชต้องการ ลดการสูญเสียจากการระเหยและการไหลทิ้ง ทำให้ประหยัดน้ำและลดผลกระทบต่อแหล่งน้ำในชุมชน

- การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ: แทนการใช้ปุ๋ยเคมีสังเคราะห์ ช่วยปรับปรุงโครงสร้างดิน เพิ่มความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในดินและแหล่งน้ำ

- การใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชและโรคพืช: เช่น แมลงตัวห้ำ ตัวเบียน เชื้อราปฏิปักษ์ หรือสารสกัดจากพืช ช่วยควบคุมศัตรูพืชและโรคพืชโดยไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

- ลดการใช้น้ำ: ระบบและสปริงเกอร์ช่วยให้ใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

- รักษาพันธุ์พืชท้องถิ่น: การปลูกพืชพื้นเมืองและพืชท้องถิ่นช่วยอนุรักษ์ความหลากหลายทางพันธุกรรม

- ส่งเสริมการหมุนเวียนทรัพยากร: การนำของเหลือทางการเกษตรกลับมาใช้ประโยชน์ เช่น ทำปุ๋ยหมักหรือใช้เป็นวัสดุคลุมดิน เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

#### ๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- เผยแพร่ทักษะความรู้ด้านการเกษตร เรื่องการเสริมรากทุเรียน การสร้างระบบนิเวศในสวนทุเรียน และการผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

- เป็นศูนย์เรียนรู้ทางด้านการเกษตร เพื่อการศึกษาดูงานให้แก่ผู้ที่สนใจ รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย ฯลฯ และยังเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงได้เข้ามาเรียนรู้ ปรับมุมมองการทำงานเกษตร เรียนรู้วิถีชีวิตด้านการเกษตร การวิเคราะห์ชุมชน เพื่อการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงานและเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

มีความพร้อมในการให้บริการ การจัดอบรมให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ โดยมีศาลาเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลประจำศูนย์ และเอกสารความรู้ต่าง ๆ ซึ่งสำนักงานเกษตรอำเภอบางกรวย และหน่วยงานราชการอื่น ๆ ได้มาใช้บริการในการจัดอบรม จัดประชุม และจัดกิจกรรมต่าง ๆ อยู่บ่อยครั้ง

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ทำประโยชน์ให้ชุมชนแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ เช่น โรงเรียน วัด และการใช้องค์ความรู้ในการดูแลทุเรียนโครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก.อำเภอบางกรวย มีการเปิดสวนให้เกษตรกรผู้สนใจ และหน่วยงานราชการต่าง ๆ เข้าเยี่ยมชม เพื่อขอรับความรู้ได้ตลอด และเปิดสวนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในนามของ สวนคุณแผ่นดิน โดยประชาสัมพันธ์ผ่าน Facebook มีการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ประชาสัมพันธ์ข้อมูล บทความ องค์ความรู้ และกิจกรรมที่น่าสนใจผ่าน Facebook “เกษตรอินทรีย์ ชีววิถีชุมชน” และถ่ายทำรายการต่าง ๆ ผ่านสื่อมวลชน

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

- จากการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ในการควบคุมโรคพืชใน ศพก. ทำให้เกษตรกรที่ผ่านการอบรมได้มีการปรับเปลี่ยน

หันมาทดลองใช้สารชีวภัณฑ์ไตรโคเดอร์มาในการป้องกันและควบคุมโรคพืชทดแทนการใช้สารเคมี

- เกษตรกรมีการผลิตน้ำหมักชีวภาพ โดยใช้วัสดุเหลือใช้ในครัวเรือน และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในการบำรุงต้นพืช เพื่อลดต้นทุนการซื้อปุ๋ย

- ตัวอย่าง เกษตรกรที่ผ่านอบรมจัดกระบวนการเรียนรู้เกษตรกรผู้นำ นายสุรศักดิ์ เสือฟัก สามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจในเรื่องการเลี้ยงยอดทุเรียนได้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่  
 ศพก.อำเภอบางกรวย มีหน่วยงานต่าง ๆ มาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้ เช่น สำนักงาน  
 เกษตรอำเภอบางกรวย สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบางกรวย การไฟฟ้าฝ่าย  
 ผลิตแห่งประเทศไทย และมหาวิทยาลัยพระนครเหนือ ม.เกษตร ปริญญาโทฯ

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร  
 (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- เป็นวิทยากรเผยแพร่ทักษะความรู้ด้านการเกษตร เรื่องการเสริมรากทุเรียน การสร้างระบบนิเวศใน  
 สวนทุเรียน และการผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช

- ให้ความร่วมมือกับสำนักงานเกษตรระดับจังหวัด และระดับอำเภอเพื่อจัดโครงการอบรมต่าง ๆ  
 ของภาครัฐ ที่เอื้อประโยชน์แก่เกษตรกรในพื้นที่

- เปิดสอนให้เป็นศูนย์เรียนรู้ทางด้านการเกษตร เพื่อการศึกษาดูงานให้แก่ผู้ที่สนใจ รวมทั้งหน่วยงานต่าง  
 ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย ฯลฯ และยังเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงได้เข้ามาเรียนรู้  
 ปรับมุมมองการทำงานเกษตร เรียนรู้วิถีชีวิตด้านการเกษตร การวิเคราะห์ชุมชน เพื่อการพัฒนาการเกษตรแบบ  
 ยั่งยืน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- เป็นแหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดนวัตกรรมทางการเกษตรแก่เกษตรกร

- เป็นแหล่งเชื่อมโยงและสร้างเครือข่าย ศพก. เป็นจุดนัดพบและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกร  
 หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- การริเริ่มในการพัฒนาการเกษตร การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ และการเป็นผู้จุด  
 ประกายให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- การทุ่มเทเวลาส่วนตัว เพื่อให้การดำเนินงานของ ศพก. เป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมาย

- การเต็มใจที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และประสบการณ์ที่ตนเองมีให้กับเกษตรกรและชุมชน

- การทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการนำเสนอความต้องการและปัญหาของเกษตรกรไปยังหน่วยงานที่  
 เกี่ยวข้อง

- การใฝ่หาความรู้และพัฒนาทักษะของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเป็นที่พึ่งและให้คำแนะนำที่  
 เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรได้

## ๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ทำงานด้วยใจรักและใส่ใจในรายละเอียด

### ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย(ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นายอภิพล ทองคำ เกษตรอำเภอบางกรวย (Facilitator: ผู้ดำเนินการถอดบทเรียน)

๒. นางพรทิพย์ บรรณากิจ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๓. น.ส.ชนิษฐา ชื่อตรง ..... นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

## ๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. กำหนดประเด็นในการดำเนินงาน ของ ศพก.
๒. คัดเลือกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน
๓. เลือกวิธีการที่เหมาะสม เช่น การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม
๔. จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น เอกสารจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป
๕. การวิเคราะห์และถอดบทเรียน
๖. จัดทำรายงานสรุปผลการถอดบทเรียน

## ๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ข้อจำกัดด้านเวลา การจัดการกระบวนการถอดบทเรียนอาจต้องใช้เวลาและทรัพยากรพอสมควร ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดสำหรับ ศพก. ที่มีภารกิจจำนวนมาก

**\*\*\*หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

## ภาคผนวก

สถานที่ตั้งชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

สินค้าหลัก : ทุเรียน มะยงชิด มะม่วง กิ่งพันธุ์ทุเรียน กิ่งทองหลาง และพืชเปลือกสวนต่าง ๆ เช่น

เห็ดโคน เห็ดตับเต่า พริกขี้หนูสวน พริกไทย ขนุน ลำไย เป็นต้น

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ทุเรียนพันธุ์พื้นถิ่น

การปลูกทุเรียนโดยไม่ใช้สารเคมี การเสริมราก การจัดการระบบน้ำ และการจัดการพืชเปลือกสวน

สถานที่ตั้ง : เลขที่ ๕๑/๔ หมู่ ๒ ตำบลบางขุน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

พิกัด : Latitude ๑๓.๘๑๕๕๖๙๒๕๖๓๘๕๔๔ Longitude ๑๐๐.๔๕๗๓๖๕๙๖๙๐๕๕๔

Zone ๔๗ X : ๖๕๗๕๒๒ Y : ๑๕๒๗๘๐๘

